

AMERIKA KETTÉSZAKADÁSA

C S U T A K Z S O L T

Némi borúlátó túlzással, de egyre növekvő realitással kijelenthetjük, hogy Amerika 400 évvel az üldözött puritán zarándok atyák „új ígéret földjéből” az újbalsoldali szocialista álmok földjévé alakult a 21. század első felére. Sokak szerint az amerikai társadalom csak az 1850-es évek végén, a véres polgárháború előestéjén volt hasonlóan radikálisan megosztott állapotban, egymásnak feszülő érdekek és értékek mentén. Nem meglepő módon a mérsékelt liberálisnak mondott 46. amerikai elnök, a demokrata párti Joe Biden január 20-i beiktatási beszédének talán legfontosabb üzenete a megbékélésre és nemzetegyesítésre való felhívás volt. Mindez sajátos módon még a *Super Bowl* amerikai futball-döntő félidős autóreklámjában is felbukkant, a köztudottan republikánusfóbiás Bruce Springsteen rocksztar szereplésével, aki az újra-Egyesült Államokat (*reUnited States*) ünnepli az USA földrajzi középpontjában álló híres kansasi kápolnában, egy „vörös csillag” feltűnése mellett.¹ A nyilvánvaló politikai jelképek, üzenetek értelmezése alapján és a kézi vezérlésű kormányzást idéző elnöki rendeletek rekordmértékű áradata (már több mint 50 *executive order*) mentén az új demokrata párti olvasatban Amerika újra egységes, kiegyensúlyozott ország lett minden társadalmi és politikai gondja mellett, maga mögött hagyva a „pokolbéli négy évet és Trump elnök kormányzását”. Biden, amint külpolitikai stratégiája ismertetésében kifejtette a *Miért kell Amerikának újra vezetnie?* című esszéjében, az Egyesült Államok az ő vezetése alatt újra visszaveszi majd a világpolitika asztalánál az őt megillető helyet, mégpedig az „asztalfőnél”, és visszahelyezi az amerikai politikát az értékek és demokráciavédelem rendszerébe, amit a realista-nacionalista politikát folytató Trump elhanyagolni látszott.² A valóság, mint ahogy lenni szokott, természetesen sokkal árnyaltabb és összetettebb, kiváltképp az egymásnak feszülő politikai narratívák és értelmezések tükrében.

Az alábbiakban röviden áttekintjük, hogy miképp jutott el az Egyesült Államok tulajdonképpen a konfrontatív, párhuzamos társadalmak és ellentétes valóságértelmezések kiábrándító állapotába, a kultúraért, valamint a politikai hatalomért folytatott dominanciaharc legfőbb jellemvonásainak vizsgálatára alapján.

A NEMZETI EGYSÉG ILLÚZIÓJA

Dennis Prager, befolyásos konzervatív újságíró és véleményvezér szerint Biden elnök és a demokrata párti politikai elit elképzelésében a nemzeti egység sokat emlegetett gondolata és kivitelezése roppant egyszerű logikát követ: „amennyiben egyetértés van velünk, a mi feltételeink szerint, és feladod radikálisan eltérő

1 Jeep elhíresült *Óda az újra-Egyesült Államokhoz* Super Bowl-félidős reklámja, amit már azóta töröltek is Bruce Springsteen botrányos ittas vezetése miatt

2 Joe BIDEN: Why America must lead again? *Foreign Affairs*, 2020/április.

elveidet és számunkra megosztó, szélsőséges gondolataidat, akkor máris béke és egyetértés alakulhat ki az országban.” A demokraták körében nem túl népszerű, megátalkodottan náci- és szovjetellenes George Patton tábornoknak számos híres mondása között volt egy különösképpen bölcs felismerése, amely találónak illik e paradox politikai vonatkozáshoz, nevezetesen: „ahol mindenki egyformán gondolkodik, ott valaki egyáltalán nem gondolkodik.”

E totalitáriusnak is nevezhető elgondolás úgyszintén párhuzamba állítható a különféle felekezetek és egyházak közötti béke és egyetértés hamis, liberális eszméjével, miszerint akkor lesz béke és egyetértés a vallások és eszmerendszerek között, ha előbb-utóbb mindenki ugyanolyan hittételeket követ, és hasonlóképpen gondolkodik, mint mondjuk a legerősebb és legnagyobb szervezet, vagyis létrejön egy teljesen újszerű, semmihez sem hasonlítható vallásos szinkretizmus, amit a vallásszociológusok csak *new age-es á la carte* valláspótléknak szoktak jellemezni.

Az amerikai demokraták vezetői számára, illetve az egyre kevésbé liberális és annál baloldali (neomarxista) térfoglaló kulturális, politikai elit álláspontja és érdekei szerint e kizárólagosságra törekvő abszurd paradigma immár elfogadhatónak és fenntarthatónak tűnik. Bár nyilvánvalóan ez a mélyen átideologizált álláspont némileg ellentmond saját egykori liberális alapelveiknek, a gondolat- és vélemény szabadságnak, valamint a vallásos sokszínűség biztosításának, amelyet természetesen a 18. századi Alapító Atyák is olyannyira fontosnak tartottak az állam és a társadalom stabilitása szempontjából, de a hatalmi pozíciók megtartása és bővítése az újbaloldali ideológiai küldetéstudat mentén felülírja a korábbi álláspontok érvényességét.

Teljességgel úgy tűnik, hogy a 21. századi újbaloldali és egyre kevésbé liberális amerikai elitnek már egyáltalán nem fontos James Madison, John Adams, Benjamin Franklin vagy Thomas Jefferson öröksége, politikai hitvallása és az angolszász magkultúra védelme, fenntartása, amely tulajdonképpen jogi, politikai és kulturális szempontból is stabil országgá, sőt világhatalommá tette az Egyesült Államokat mintegy másfél évszázad leforgása alatt. Megállapíthatjuk, hogy az amerikai politikai szféra és társadalom sajátosan paradox, poszt-posztmodern módon, az ütköző és versengő valóságleíró narratívák és azok értelmezési kereteinek túsza lett a baloldali ideológia kulturális (és politikai) dominanciája révén. Elég, ha csak a radikálisabb Trump-hívő, úgynevezett „népi konzervatív kemény mag” tagjai körében igencsak népszerűvé vált QAnon összeesküvés-elmélet hatására gondolunk,³ amelynek ellenhatásaként, mintegy nevelői céllal létrejött egy demokráciát és Amerikát védő, oltalmazó „legitim” baloldali összeesküvésszerű szerveződés (*shadow campaign*). Minderről nemrég a *Time* magazin hasábjain számolt be Molly Ball,⁴ a demokrata párti elit köreiben bennfentesnek számító politikai elemző és újságíró, még nem tudni, mekkora hitelességgel és megbízhatósági mutatóval, de több mint jelzésértékű az amerikai demokrácia megroppant állapota és a közhangulat végletes polarizációja vonatkozásában.

térfoglaló
kulturális elit

ESZMÉK HARCA OTTHON ÉS KÜLFÖLDÖN

A jelenlegi amerikai közállapotokra tekintve közhelyszerű felismerés, hogy az Egyesült Államok végletesen polarizálódott és megosztottá vált, ugyanakkor sokak téves és felületes helyzetértékelésével ellentétben e mély megosztottság egyáltalán nem Trump elnök sokkhatásszerű megválasztásával kezdődött 2016-ban, hanem már jóval korábban, a hidegháború közepéről származtatható. Gertrude Himmelfarb, neves neokonzervatív történész – tavaly immár magyarul is megjelent – nagy hatású társadalmelemző művében (*Egy nemzet, két kultúra*) már a '90-es évek végén feltárta és bemutatta mindazokat a mélyülő

³ What is QAnon? *The New York Times*, 2019/július.

⁴ Molly BALL: The Secret History of the Shadow Campaign That Saved the 2020 Election. *Time Magazine*, 2021. február 4.

az Egyesült Államok társadalmi szembekerült önmagával

amerikai társadalmi, kulturális és politikai törésvonalakat, amelyek aztán a 2020-as „pokolbéli év” döbbenetes eseményeihez is vezettek, de sajnálatosan egyáltalán nem értek akkor véget.⁵ Sok társadalomkutató némileg leegyszerűsítve csak kultúrharcnak (*culture war*) aposztrofálja e nagyon sokrétű és változó mélységű, intenzitású társadalmi, politikai, ideológiai szembenállást, amely a különböző amerikai társadalmi csoportok között feszül, tulajdonképpen a vietnámi háború és az 1968-as ellenkultúra (*counter culture*) megjelenése óta.

Míg a 19. század közepén a rabszolgaság megítélése, az eltérő gazdaság-politikai szemlélet és nem utolsósorban a tagállami jogkörök kérdése jelentették a véres polgárháborús szembenállás fő okait, addig száz évvel később – vagyis a hidegháború közepére – a szabad világ nagyhatalmi egyeduralkodójaként tevékenykedő és politizáló Egyesült Államok társadalmi tulajdonképpen szembekerült önmagával az alapértékeit, életmódját és életfilozófiáját ért újszerű kihívások miatt. A konzervatív szemléletmódú, klasszikus családmodellt követő, inkább vallásos (hétvégén rendszeresen templomba járó) polgárok, valamint a szabadságáért és egye bővülő jólétéért áldozatot (például háborút) is elfogadó

régies, angolszász protestáns (WASP) magkultúrájú Amerika szembetalálta magát a teljességgel újszerű, burkoltan vagy nyíltan marxista, háborúellenes szlogeneket hangoztató, radikális szexuális szabadosságot, nyitott párkapcsolatot, teljes faji és nemi egyenlőséget hirdető fiatalok és egyetemi kampuszértelmisségek tömegeivel.

Az értelmiségi körökben, úgymint az egyre liberálisabbá váló kampuszok világában vagy Hollywood stúdióiban a lázadás jeleként és a konzervatív szemléletmód és a régi értékek elutasítása jegyében a megtúrt szubkultúrából trendi, progresszív és alapértelmezett, domináns állapot lett – mindössze egy generációnyi idő alatt. Minderről közismerten nagyszerű zenei és filmalkotások is születtek a '60-as, '70-es évektől kezdődően, ugyanakkor Detroit, Washington és számos amerikai nagyváros többnapos „ostromának” emléke is sokakban élénken megmaradt, amelyek a 2020-as zavargásoknál sokkal durvábbnak bizonyultak.

Idősebb Bush elnök, illetve Samuel P. Huntington harvardi politológus és a már idézett Himmelfarb egybehangzó értékelése szerint a konzervatív és nem mellesleg igencsak népszerű Nixon és Reagan (de maga idősebb Bush) elnök is annyira elfoglalták magukat a vietnámi háború befejezésével, illetve a Szovjetunió féken tartásával és legyőzésével, hogy teljességgel elfeledkeztek az otthoni hadszíntéren zajló „kifinomult kultúrharcról”. Sajnálatosan az amerikai konzervatív politikai, társadalmi tábor javarészt elveszítette, illetve elhanyagolta a felszín alatti kultúrharcot, különösképpen az állami iskolákban, egyetemeken, színházakban, filmstúdiókban és a kulcsfontosságúnak bizonyuló valóságmagyarázó hírszerkesztőségekben. Visszatekintve három évtized távlatából Reagan elnök legendás kijelentése 1989. január 11-i búcsúbeszédében némileg más értelmet is nyerhet, miszerint „a nemzetet akartuk megváltoztatni és a világot változtattuk meg”,⁶ hiszen a konzervatív értelmiség és a hozzá tartozó kulturális tér felettébb sok csatát és teret veszített az ezredforduló időszakában, aminek akkor még nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget.

A KRITIKAI MENTALITÁS ÉS AZ OBSZCENITÁS KULTUSZA

A vallási gyülekezetek és konzervatív családok többnyire sikeresen megtartották alapelveiket és látszólagos „erkölcsi felsőbbbségüket és többségüket” (*Moral Majority, Christian Coalition*), de a '90-es évekre, főképpen az egyedi „unipoláris pillanat” (Charles Krauthammer) eljövételének idejére és Amerika megdicsőü-

⁵ Gertrude HIMMELFARB: *Egy nemzet, két kultúra*. ford. SZABÓ László Zsolt, Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Bp. 2020. (Vö. a kötet recenziójával: POGRÁNYI Lovas Miklós: Hasadás. *Kommentár*, 2021/1. 165–166. – a Szerk.)

⁶ Idézi: SCHMIDT Mária: *Ronald Reagan. Egy vidéki srác a gonosz birodalma ellen = Egy vidéki srác a gonosz birodalma ellen*. Ronald Reagan. szerk. SCHMIDT Mária, XXI. Századi Intézet, Bp. 2011. 35

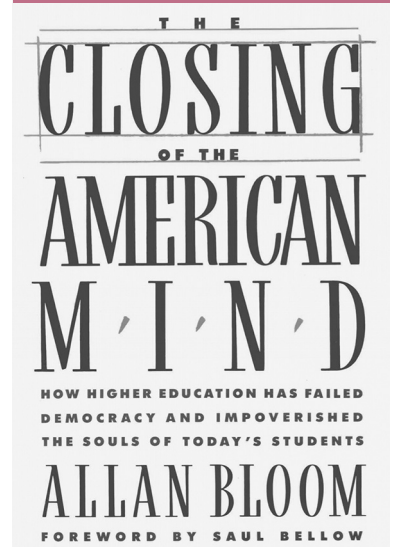
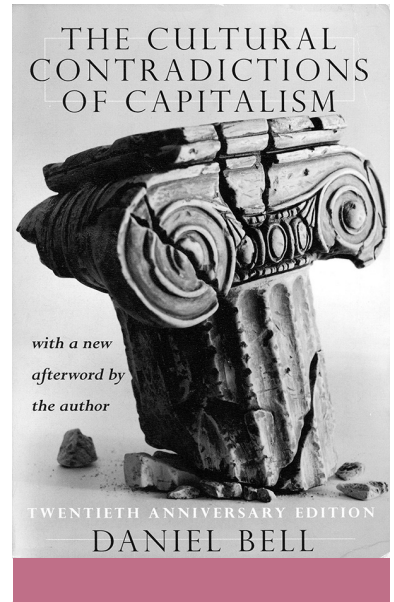
lésének korára már nem volt kérdéses, hogy kik dominálják az amerikai társadalom mozaikját. Idősebb Bush elnök megnyerte magának a világot, de elvesztette otthon a választást egy viszonylag ismeretlen, fiatal, demokrata párti arkansasi kormányzó ellenében, aki néhány év múlva döbbenetes módon ország-világ előtt sírva esdekelt bocsánatért felesége, Hillary Clinton és az ország polgárai előtt a Fehér Ház Ovális Irodájában elkövetett házasságtöréséért. Amerika harsányabb és befolyásosabb liberálisabb fele felszabadultan megbocsájtott Clinton elnöknek a másik, konzervatív társadalmi fél legnagyobb megrökönyödésére, mindössze néhány évvel Gary Hartnak, az 1988-as elnökválasztás demokrata párti jelöltjének sokkal kisebb mértékű félrelépése és politikai bukása után.

Abban az időszakban már a nyomtatott és elektronikus sajtóból érkező egyre polgárpukkasztóbb és nyílt promiszkuitásra, obszcenitásra, erkölcsi fesztelenségre és az úgynevezett „másságra” serkentő tartalmak fokozatosan, de egyre erőteljesebben kikezdtek, majd felőrölték az újabb generációk erkölcsét, családi kötelekeit és politikai érzékenységét egyaránt. A *New York Times* szerkesztősége – nem éppen konzervatív üzeneteiről ismert vezető világglapként – már 1998-ban sajnálatának, majd egy évvel később újra ellenérzésének adott hangot az amerikai sajtóból érkező „egyre durvább és erkölcstelenebb” tartalmak miatt,⁷ ahol a pornográfia és pedofília már „csupán furcsaságnak” és nem erkölcstelen vagy akár elítélendő, bűnös cselekedetnek számított. Szembetűnő módon nemcsak a konzervatívoknak, hanem a klasszikus liberálisoknak is fontos témák és értékek, úgymint „család, nemzet, szabadság, biztonság, vallásszabadság” helyét átvették olyan újbaloldali (azaz kulturális marxista) szövegek és tartalmak, mint „faji és nemi identitás, konstruált társadalmi nemek, szerepek és értékek, szexuális szabadság és egyenlőség, abortuszjog, értéksemlegesség, illetve a radikális társadalmi átalakulás elve.”

Ebben az időszakban, 1996-ban két virginiai egyetemi szociológus, James D. Hunter és Carl Bowman megjelentetett egy igen fontos és mélyreható, de kevés publicitást kapott háromkötetes művet az amerikai politikai identitásokról, sokatmondóan *The State of Disunion* (a széttagoaltság állama, avagy állapota) címmel.⁸ A Gallup Intézettel végzett nagymintás országos felmérésük szerint az amerikai társadalom az ezredfordulóra immár három jól elkülöníthető és beazonosítható szegmensre szakadt: *tradicionális* (a lakosság 27%-a), *mérsékelt* (29%) és *liberális baloldali* (46%), amelyeken belül még megkülönböztethetők a konvencionális és pragmatikus politikai karakterjegyeket mutató alcsoportok. E csoportokat alkotó több tízmillió amerikai polgár szembenállása és harca a kulturális, politikai és gazdasági pozíciókért tapintható volt már három évtizeddel ezelőtt is, és azóta csak fokozódott és mélyült minden vonatkozásban.

GRAMSCI IN THE USA

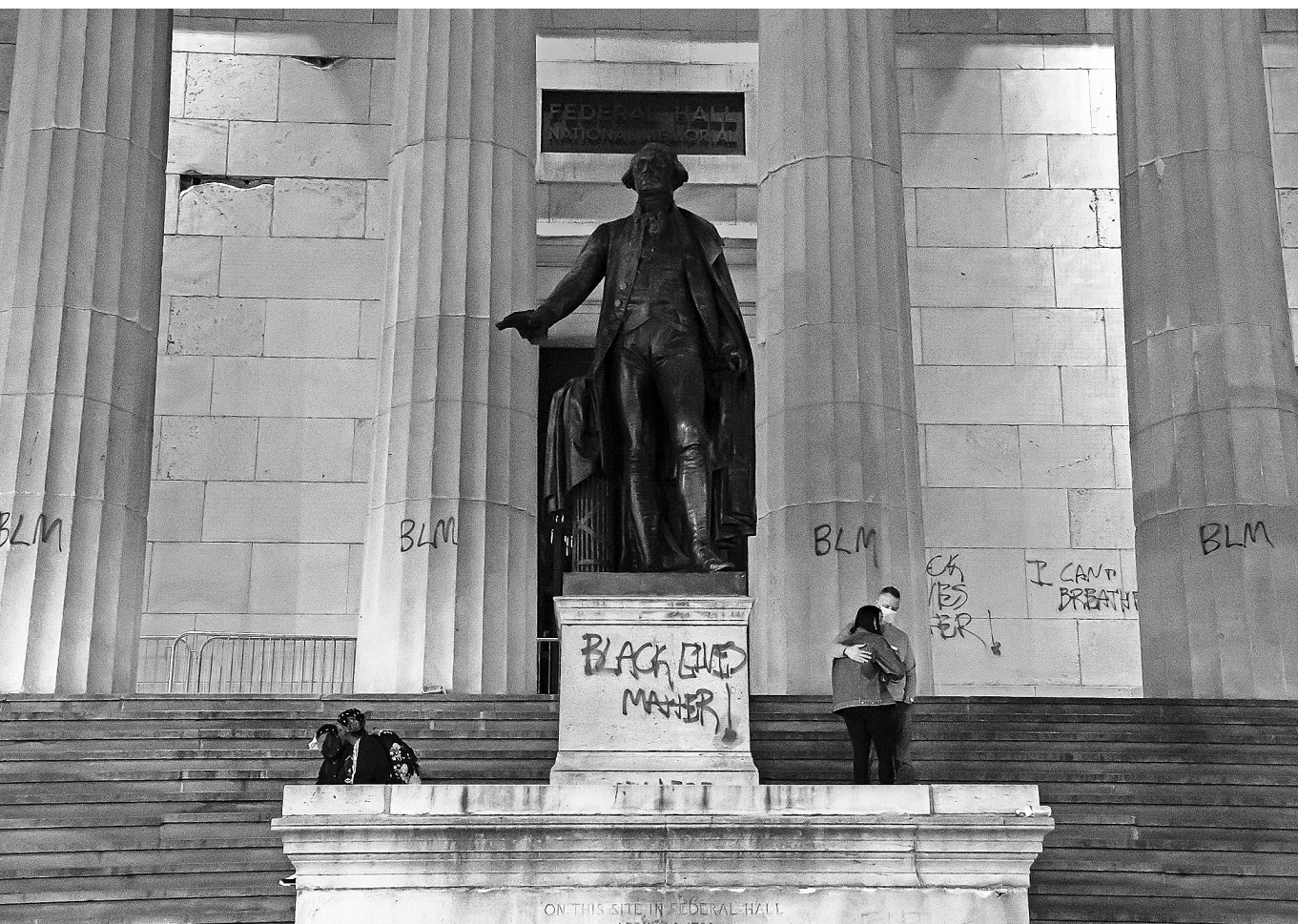
Utólag visszatekintve, meglepően szabadon és akadálytalanul haladt a maga útján az 1968-os radikális baloldali eszmeiség, a kulturális marxizmus tanítása és filozófiai paradigmájának gyakorlati átültetése a tudományos és politikai élet peremvidékéről a főáramba – és mindez a világ legszabadabb, leggazdagabb és látszólag legerősebb társadalmában! Ily módon az utóbbi közel fél évszázad

Az amerikai kultúra meghasadásáról szóló könyvek: Daniel Bell: *A kapitalizmus kulturális ellentmondásai* (1976 [1996]), Allan Bloom: *Az amerikai tudat bezáródása* (1987), Gertrude Himmelfarb: *Egy nemzet, két kultúra* (1999 [2020])

⁷ Lásd a *The New York Times* 1998. augusztus 2-ai, illetve 1999. március 21-ei számait.

⁸ James D. HUNTER – Carl BOWMAN: *The State of Disunion*. Ivy, Virginia, 1996. 86–89.

Az amnézia forradalma

– George Washington
meggyalázott szobra
az Egyesült Államokban,
2020. június 1.
(Billie Grace Ward felvétele)

során amerikai tinédzserek milliói a Howard Zinn-féle radikális neomarxista állami középiskolai történelemkönyvekből szerezthettek többé-kevésbé burkoltan baloldali történelmi indoktrinációt.⁹

Már az 1970-es évektől a legbefolyásosabb amerikai egyetemek tanszékein – a kaliforniai Berkeleytől a New York-i Columbián keresztül a New England-i Yale Egyetemig – úgyszintén radikális baloldali eszmeiségű professzorok egyre növekvő tábora okította a jövőt meghatározó amerikai értelmiségi fiatalok tömegeit olyan „haladó tudományos diszciplínákra,” mint az irodalmi és történelmi dekonstrukció, a feminista kritika és olvasat, társadalmi nemek tudománya (*gender studies*), pornográfia megjelenítése a művészetekben, alternatív *transz*- és *queer*-identitások, hatalomgyakorlás és nyelvi struktúrák, faji és nemi kisebbségek kutatása, fehér előjogok (*whiteness & privileges*) és a fehér szemét (*white trash*) tipológiáját feltáró kurzusok, valamint fekete (*black studies*) és rabszolgá-narratíva tanulmányok.

A retrospektív mítoszrombolás újabb mérföldkövének bizonyult a New York-i Columbia Egyetem afroamerikai polgárjogi professzorának, Kimberley Crenshaw-nak a Chicagói Egyetem jogász fórumán ismertetett tanulmánya 1989-ből (*Demarginalizing the Intersection of Race and Sex*), amelyben a fekete női és faji megkülönböztetés és esélyegyenlőtlenség dimenzióiról, átfedéseiről (*intersectionality* = interszekcionalizmus) és lehetséges alakulásáról értekezett. Sokan Crenshaw nyomán megállapították, hogy Amerika jövője mindezek alapján a nőké és a feketéké kell, hogy legyen. Ezzel Crenshaw tulajdonképpen önkényesen és irracionálisan, tudományosan teljességgel megalapozatlan módon megteremtette a társadalomtudományos diszciplínák újraértelmezési keret-

⁹ Lásd a marxista történész-aktivista Howard Zinn *A People's History of the United States* című, 1980-ban íródott, majd öt kiadást is megért történelemkönyvét. A könyv jobboldali kritikája Sam Wineburg stanfordi történésztől: <<https://news.stanford.edu/news/2012/december/>>.

rendszerét az általa fontosnak vélt szempontok, igazodási pontok és értékek alapján.¹⁰ A jól hangzó és rejtélyesen ködös jelentésű interszekcionalitás (amely eredetileg egy jogi szak kifejezés) a „kritikai tudományok” (*critical studies*) egy újabb felkapott kulcskifejezésévé vált, minél homályosabb és megfoghatatlannabb tartalommal, annál megfelelőbb és célravezetőbb módon. Bár nincs tudományos definíciója, az interszekcionalitás 2015 óta az oxfordi angol értelmező szótárba is felvételt – ergo legitimációt, tudományos patinát – nyert.

Az egykori és mai baloldali celebtudósok, globális hatású véleményvezér egyetemi értelmiségiek között – botrányoktól egyáltalán nem mentes életút – találjuk a teljesség igénye nélkül Judith Butlert, Michel Foucault-t, Louis Althusser, Jacques Derridát, Olivier Duhamelt, Ernesto Laclaut,¹¹ Jane Gallopot vagy újabban Ibran X. Kendit és Nikole Hanna-Jonest, akik igencsak vitatható tudományossággal, de annál nagyobb politikai és médiahátszéllel befolyásolják az amerikai és nyugati közgondolkodást. Mindezzel a „sajátos akadémiai átalakulási és fejlődési folyamattal” párhuzamosan olyan hagyományos szakok és képzési sávok tűntek el vagy nyilvánították „elavulttá” (*obsolete*), mint Shakespeare, Milton, az amerikai puritanizmus öröksége, Thoreau, Santayana, T. S. Eliot és egyéb klasszikusok munkásságáról szóló kurzusok. Még sokatmondóbb és drámaibb adatnak tűnik, hogy a konzervatív eszmeiségű egyetemi oktatók, kutatók drámaian zsugorodó aránya,¹² illetve a történelem alap- és mesterszakos hallgatók számaránya is egyaránt majdnem 80 százalékkal csökkent 1988 és 2010 között a legjobb intézményeket tömörítő híres *Ivy League* egyetemének körében.¹³

A 21. század önmagából kifordulni látszó, sajátosan groteszk poszt-posztmodern világában George Orwell disztópikus gondolatait egyre gyakrabban idézik fel, de az amerikai és nyugati civilizációban zajló kultúrharcban, illetve a történelmi múlt értelmezési joga feletti küzdelemben a következő orwelli sorok mindennél jobban kifejezik a lényeget: „aki uralja a múltat, uralja a jövőt is, és aki uralja a jelent, uralja a múltat is”.

Konzervatív amerikaiak szempontjai alapján, némi keserű túlzással mondhatnánk, hogy immár nincs szükség klasszikus bölcsészetre és műveltségre, önálló és hiteles történelemszemléletre, illetve annak oktatására, hiszen a neomarkista ihletésű tudós professzorok majd kellő elfogulatlansággal és hozzáértéssel elmagyarázzák az amerikai és nyugati történelmet a poszt-kolonialista avagy kritikai fajelmélet (*critical race theory*, CRT) mindent újraértelmező narratívájában, többek között 2019-ben a *New York Times* által meghirdetett 1619 Projekt¹⁴ fekete fajvédő szellemiségében, „nem nyugati és nem WASP” (fehér angolszász protestáns) alternatív történelemszemléletében.

Mindezekről az összeillő folyamatokról írta James Lindsay, tennessee-i matematikus, filozófus a *Cynical Critical Theory* című bestsellerében,¹⁵ hogy a kritikai elméletek és gyakorlati alkalmazásuk a *woke*-aktivizmus révén tulajdonképpen az ortodox kommunista Antonio Gramsci által *Az értelmiségiek és a kultúra megszervezése* című világhíres esszéjében megfogalmazott marxista „kulturális hegemonia” elméletét követik.¹⁶ E kultúraalapú, radikális, tulajdonképpen posztmarxista politikai filozófia gyakorlati megnyilvánulása és az új-baloldali, ideológiavezérelt küldetéstudat látványosan kimutatható a kritikai elméletek képviselőinek megnyilatkozásaiban, akárcsak az utcai aktivizmusban érdekelt *Black Lives Matter*-aktivisták (BLM) és a „*woke*-harcosok” (*woke*

celebtudósok,
globális hatású
véleményvezér
értelmiségiek

10 Jane COASTON: The intersectionality wars. *Vox*, 2019. május 28.

11 A többek között felséggyilkosság miatt is elhíresült, egykor sztálinista Althusser és a radikális demokrata, baloldali populista Laclau vagy a kultúratudományokat eredetén megújító Foucault között jelentős különbségek vannak, úgy tudományos, mint életrajzi tekintetben. (A Szerk.)

12 Jon A. SHIELDS: The Disappearing Conservative Academia. *National Affairs*, 2018/6sz.

13 Colleen FLAHERTY: The vanishing history major. *Inside Higher Education*, 2018. november 27.

14 *About the 1619 Project*. *The Atlantic*, 2019/december.

15 Helen PLUCKROSE – James LINDSAY: *Cynical critical theories*. Pitchstone, Durham, 2020.

16 Gramsci mai hatásáról lásd: Békés Márton: *Kulturális hadviselés. A kulturális hatalom elmélete és gyakorlata*. Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, Bp. 2020. *Gramsci jobbról* c. fejezet, 98–135. (Antonio Gramsci ortodox marxistaként kezdte pályafutását, az Olasz Kommunista Párt egyik alapító főtítkára lett, pályája végén antisztálinista és a materializmust meghaladó gondolkodóvá vált – a Szerk.)

warriors) propagandisztikus jelszavai mögött. Mindez Lindsay találó hasonlata szerint egyfajta „amerikai leninizmus 4.0” megnyilvánulása.¹⁷ E forradalmi tanok és szemléletmód hirdetői a kampuszkultúra, az utca, a sport és a közoktatás térfoglalása után a Demokrata Párt balszárnya alatt immár politikai hatalomra is törekednek.

Ebben a vonatkozásban a sokat hangoztatott *cancel culture*, vagyis a törlés, elhallgattatás kultúrája nem egy újabb pszeudotudományos tématerület (mondjuk a CRT-hez és egyéb kritikai elméletekhez hasonlóan), hanem egy viszonylag összehangolt baloldali magatartásformát és kirekesztő attitűdöt takar a kultúra, tudomány, művészetek és a média legmeghatározóbb csatornáin. Elsődleges célpontja a konzervatív, jobboldali, azaz a velük ellenkező, általuk disszonáns hangúnak nevezett kultúrához (*dissent culture*) tartozó értelmiségiek, véleményvezérek elnémitása a *mainstream*, baloldali fősodorhoz tartozó „domináns elit” kultúrájától eltérő vélemények és kifejezőmód eltüntetése érdekében. A módszertan kifinomult és hatékonyan működő sormintát követ: 1) a konzervatív

(és klasszikus liberális) polgárok számára fontos értékek, normák és szempontok felhígítása, relativizálása, aztán teljes szétzilálása után 2) az újszerű, progresszívnek is titulált kulturális marxizmus szemléletmódja alapján minden korábbi, rivális történeti, társadalmi és eszmerendszer lebontása, újraértelmezése és átalakí-

tása. Mindehhez kiegészítésképpen, de szervesen hozzátartozik 3) a nemi szerepek definiálása és a meghatározó nyelvi kontextus (*gender*-semleges névmások, főnevek használata stb.), valamint gondolati struktúrák feletti hegemonia megszerzése is. Végezetül 4) e képmutató érzéketlenség és obszcenitás új kultuszában a kigúnyolt klasszikus normalitás és szellemi tradíció irányából érkező tiltakozó és ellenkező hangokat egyszerűen csak „maradinak, bigottnak, patriarchális fehér társadalmi struktúrák ósdi védelmezőjének, nőgyűlölőnek, homo- és transzfóbnak, legegyszerűbben csak előítéletes, moralizálóan ítélkezőnek” kell nyilvánítani, majd nagy nyilvánosság előtt pellengérré állítani és szakmailag ellehetetleníteni. Mindezt paradox módon a kulturális relativizálás, értéksemlegesség és befogadó, sokszínű „nemzetegyesítő” politikai (és tudományos) diskurzus jegyében.

radikális, posztmarxista politikai filozófia

WOKE-FORRADALOM

A fentiek fényében és e sajátos értelmezési keretrendszerben a BLM- és Antifa mozgalom tavalyi pusztító utcai zavargásai, szobordöntögető és keresztény válásellenes, templomdúló megnyilvánulásai, illetve Biden elnök abortuszliberalizációs és transznemű fiatalokat, sportolókat támogató botrányos döntései is értelmet nyernek.¹⁸ E sajátos moralitású, különféle témákat szintetizáló újmarxista paradigma része a progresszió ékkövének is tekintett interszekcionális, *gender*-elmélet, melynek politikai legitimálását még a sokat hangoztatott hithű katolikus és mérsékelt liberális (*moderate liberal*) Biden elnök is kénytelen volt felvállalni. A meghatározó baloldali kritikai attitűd elvárásainak megfelelően a történettudomány és oktatás érzékenyítése is kiemelt prioritásnak számít, aminek jelenként a Trump elnök által hazafias nevelési céllal az ominózus Nikole Hanna-Jones féle 1619 oktatási projektprogram ellenében létrehozott „1776 projekt”¹⁹ Biden elnök első hivatali napján megszüntette. A fenti ideológiavezérelt paradigma célkitűzései alapján ez már teljességgel elfogadható „forradalmi aktusnak” tűnhet, eltekintve az „apró” politikai filozófiai ellentmondásoktól és történelmietlen anakronizmusoktól, de hát, mondhatnák, melyik forradalomnak nem voltak árnyoldalai és ballépései. ■

17 Lindsay on Cultural Marxism, <https://www.youtube.com/watch?v=VdsSIWh_VkQ>

18 Előbbiekre lásd jelen szerzőtől: A múltba nézés dilemmái az Egyesült Államokban. *Kommentár*, 2020/3. 152–159. (A Szerk.)

19 1776 project, <<https://1776unites.com/>>